

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265

Fax
(0320)-265260

E-mail
provincie@Flevoland.nl

Website
www.flevoland.nl

De raad van gemeente Almere
Postbus 200
1300 AE ALMERE

Verzenddatum
13 december 2018

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2315750

Onderwerp

Toezichtbrief IBT (Interbestuurlijk Toezicht) FT (Financieel Toezicht)
2019 Almere

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Met deze brief informeren wij u over de financiële toezichtvorm 2019 en de overige toezichtbevindingen, die voortvloeien uit het convenant IBT (Interbestuurlijk Toezicht) FT (Financieel Toezicht). Onze aandacht in deze gaat uit naar:

- de naleving van de afspraken IBT FT
- de jaarrekening 2017 inclusief de bevindingen van de accountant
- de financiële ontwikkeling met betrekking tot het sociaal domein
- de begrotings-, schuld- en weerstandspositie o.b.v. de begroting 2019

Uw college ontvangt een kopie van deze brief.

Convenant IBT FT

Uw gemeente heeft in 2015 de bestuursovereenkomst IBT (mede)vastgesteld, waarvan het IBT FT deel van uit maakt. Met als doel het verbeteren van de verslaggeving vanuit het college aan de raad over de financiële positie, waardoor het horizontale toezicht van de raad wordt versterkt en het verticale toezicht vanuit de provincie op afstand kan plaatsvinden. Kengetallen vormen een belangrijk onderdeel van het IBT FT model en zijn ingedeeld in drie pijlers: begrotings-, schuld- en weerstandspositie (zie de bestuursovereenkomst IBT). Het beeld van de ontwikkeling per pijler mede in onderlinge samenhang bepaalt welk toezichtregime het college van Gedeputeerde Staten aan uw gemeente toekent. Uw gemeente heeft een separate paragraaf IBT opgenomen in zowel de jaarrekening 2017 als de begroting 2019. U gaat aan de hand van kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing nader in op het IBT FT, maar u geeft nog geen cijfermatig beeld voor de komende vier jaar (advies toezichtbrief IBT FT 2018). In de jaarrekening 2017 en begroting 2019-2022 is een overzicht structurele en incidentele baten en lasten opgenomen. De toelichting is kwalitatief op orde en conform de afspraak van het bestuursovereenkomst IBT FT, maar kan nog worden verbeterd door de inzichten in het structurele begrotings- en rekeningsaldo een prominentere plek te geven in uw begroting en jaarrekening (nu in de bijlage).

Bestuurlijk gesprek

Er heeft in 2018 uit hoofde van het IBT FT een bestuurlijk gesprek plaatsgevonden, waarbij uw gemeente (onder meer) de volgende aandachtspunten heeft aangegeven. Deze aandachtspunten zijn nader toegelicht in uw (meerjaren)begroting.

- Almere verwerkt het ramen van de uitkeringen van het sociaal domein ontschot. Er is sprake van een overschot in de WMO, waar een tekort in de jeugdzorg tegenover staat.
- De grondverkoop, de afwaardering van gronden in afgelopen jaren en de afname van voorzieningen in het grondbedrijf als gevolg van de gunstige woningmarkt, hebben een positieve invloed op de verwachte winsten in komende jaren.
- Almere heeft als gevolg van onderhoud openbare ruimte en stadsvernieuwing een uitdaging te gaan als gevolg van (onder meer) de stille lasten problematiek.
- Het niveau van de algemene reserve is na de vaststelling van de rekening 2017 weer ongeveer gelijk aan het niveau van 2013.

Jaarrekening 2017 en accountantsverslag

De accountant heeft op 13 juli 2017 een goedkeurende controleverklaring afgegeven over 2017. De raad heeft de jaarrekening inclusief accountantsverklaring op 12 juli 2018 vastgesteld. De aanlevering van de jaarrekening 2017 inclusief bijbehorende stukken zijn door het college voor de reguliere aanlevertermijn van 15 juli aan GS aangeleverd (14 juli 2018). De accountant heeft in haar verslag van bevindingen aangegeven dat uw gemeente de voor 2017 van toepassing zijnde wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd. Uw gemeente heeft in 2017 een positief saldo voor bestemming algemeen bedrijf van ca. € 11 mln. gerealiseerd. Het resultaat uit het grondbedrijf was ca. € 32 mln. Deels zijn deze middelen aangewend om de financiële positie te versterken. Daarnaast waren de financiële afwijkingen in het sociaal domein kleiner dan in voorgaande jaren. (Op jeugdzorg een nadeel en een voordeel op de WMO). De decentralisatie van het sociaal domein blijft veel aandacht vragen. Zie verder onder begroting. Uw gemeente volgt de winstnemingsregels van de BBV (percentage of completion), maar draagt deze winst eerst af in de reserve grondbedrijf. Pas als 50% van de grondexploitatie is gerealiseerd vindt afdracht plaats naar het algemeen bedrijf (eigen regel).

Begrotingspositie

De raad heeft de begroting 2019 op 8 november 2018 vastgesteld. De aanlevering van de begroting 2019 inclusief bijbehorende stukken zijn door het college voor de reguliere aanlevertermijn van 15 november 2018 aan GS aangeleverd (13 november 2018). Uw begroting 2019 en het meerjarenperspectief 2020 - 2022 laat op totaal niveau een structureel sluitend saldo zien (gunstig). De verwachte substantiele winsten grondbedrijf en de meevallende ontwikkeling in het acres (algemene uitkering) geeft uw gemeente de mogelijkheid om het coalitieakkoord en andere wensen in de (meerjaren)begroting te verwerken. Daarnaast verwacht u conform afspraken met raad en in het coalitieakkoord de weerstandspositie verder te versterken. De ruimte voor het realiseren van nieuw beleid is in belangrijke mate afhankelijk van de conjunctuur op de woningmarkt. In een aantal gevallen moet de beleidsinhoudelijke afweging nog worden gemaakt. Uw beleid is (onder meer) het inlopen van de verwachte uitgaven groot onderhoud, realiseren van stadsvernieuwing en renovatie bedrijfsterreinen, realiseren van (onrendabele) sociale woningbouw en het realiseren van een nog in 2019 op te stellen duurzaamheidsagenda. In de perspectiefnota 2020 zal blijken in hoeverre de middelen daadwerkelijk toereikend zijn om deze ambities te realiseren. Dit vormt een forse opgave, waarbij de provincie graag met u in gesprek blijft. Uw gemeente gaat behoudend om met het ramen van de ruimte in de algemene uitkering als gevolg van evt. onderbesteding BTW compensatiefonds (in lijn met het advies van de provincie) op basis van de meicirculaire 2018. De decentralisatie uitkering van het sociaal domein worden vanaf 2019 budgetneutraal verwerkt in de algemene uitkering (niet meer apart gelabeld als decentralisatie uitkering). Op basis van de uitkomsten van het lopende onderzoek worden de verdeelmaatstaven sociaal domein herzien vanaf begroting 2021 (meicirculaire 2020). Daarnaast zal ook de andere ca. 50% van de algemene uitkering vanaf 2021 worden herverdeeld.

Uw gemeente heeft de geraamde budgetten sociaal domein vanaf 2019 substantieel verhoogd conform het geprognosticeerde niveau 2018. Er zijn geen taakstellingen opgenomen in de ramingen sociaal domein.

Tabel ontwikkeling lasten sociaal domein

ALMERE (x 1.000)	Realisatie 2017	Prognose 2018	Begroot 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten sociaal domein						
WMO Lokaal	17.727	19.343	19.208	19.180	19.226	19.226
WMO Regionaal	35.887	43.631	44.293	44.605	44.716	44.716
Jeugdhulp	62.762	63.060	66.142	65.367	65.221	65.219
Totaal	116.376	126.034	129.643	129.152	129.163	129.161

Uw organisatie is in ontwikkeling. In de (meerjaren)begroting 2018-2021 zijn taakstellingen ingeboekt die grotendeels zijn gerealiseerd. In de (meerjaren)begroting 2019-2022 zijn additionele taakstellingen opgenomen oplopend in het financiële perspectief voor ca. € 1,5 mln. Deze zijn voor een belangrijk deel uitgewerkt, maar moeten in financiële zin nog wel worden geeffectueerd. Uw gemeente hanteert bij het opstellen van het financiële perspectief de septembercirculaire 2018, wat consistent is ten opzichte van voorgaand jaar. Uw woonlasten liggen boven het landelijke gemiddeld niveau en in 2018 boven de signaleringsgrenzen (107%) (ongunstig).

Schuldpositie

De netto schuldquote (BBV) is in 2017 verder afgenomen tot 74% (eind 2016 ca. 83%). Deze zal naar uw verwachting in 2019 licht stijgen tot ca. 79%. U geeft aan dat als de economische groei wordt gecontinueerd en het ambitiescenario kan worden gerealiseerd, de schulden in de jaren in het financiële perspectief geleidelijk aan verder kunnen worden afgebouwd. Uw gemeente hanteert een norm van 100%. De schuldpositie is gunstig en valt binnen de in het FT gehanteerde signaleringswaarden.

Weerstandpositie

De weerstandpositie wordt versterkt op basis van de aangenomen motie bij jaarrekening 2017, waardoor 50% tot 80% van de toekomstige winst grondexploitaties worden gestort in de reserve weerstand met een minimum van € 10 mln. Daarnaast wordt 20% van de toekomstige winst grondexploitaties gestort in het fonds stadsvernieuwing. Hierdoor bestaat het totale weerstandsvermogen uit:

- Reserve weerstand (strategische reserve ten behoeve van het verbeteren van de weerstandpositie voor dekking van onvoorziene ontwikkelingen, niet belegd met risico's)
- Reserve saldi (weerstandsvermogen algemene dienst, belegd met risico's)
- Reserve grondbedrijf (weerstandsvermogen grondbedrijf, belegd met risico's)

Uw gemeente streeft op termijn naar een waarde van het totale weerstandsvermogen van 15% van het balanstotaal (minimaal 10%). In de begroting 2019 bedraagt de weerstandsratio algemene dienst ca 1,0 en voldoet hiermee aan uw kader (0,9 tot 1,1). Hierbij wordt de reserve weerstand niet meegerekend. De solvabiliteitsratio (BBV) van uw gemeente bedroeg in 2011 nog 36% en is gedaald tot 28% in 2016. Naar uw verwachting zal de solvabiliteit in 2019 gelijk blijven op het niveau van 2017 (31%). Uw gemeente streeft ernaar deze in de komende jaren verder te versterken. De grondratio (BBV) (investering in het grondbedrijf als percentage van de totale baten) bedroeg in 2013 nog ca. 80% en bedraagt in 2017 ca. 39%. De hogere grondratio wordt vooral veroorzaakt door de groeiopgave van Almere, waardoor de grondvoorraad hoger ligt dan gemiddeld. Naar uw verwachting zal deze verder gaan afnemen tot ca. 33% in 2019 (neutraal) door het effect van de in afgelopen jaren genomen beheersmaatregelen, de toename van de baten door de decentralisatie van het sociaal domein vanaf 2015 en de aantrekkende markt voor grondverkoop. Bij aanhoudend

economisch herstel verwacht uw gemeente dat in de komende jaren de grondratio verder gaat afnemen.

Conclusie en toezichtregime IBT FT

Almere valt voor het komende jaar, met inachtneming van art. 203 van de Gemeentewet, onder repressief toezicht met de kleur groen. Dit betekent dat uw begroting en de begrotingswijzigingen daarop geen goedkeuring van het college van GS behoeven. Het bestuurlijk overleg over het IBT FT wordt wel voortgezet. In principe geldt dit voor de komende vier jaar, tenzij een ander financieel beeld ontstaat. Voor meer informatie wordt verwezen naar de Inhoud van het convenant IBT FT.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris,

de voorzitter,

Drs. T. van der Wal

J.N.J. Appelman

DASH BOARD FINANCIËLE POSITIE		gunstig	neutraal	ongunstig		W	W	W	W	P	PB	MJR	MJR	MJR
Almere						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BEGROTING														
Woonlasten (mpH) / woonlasten (mpH)(landelijk gem.) (BBV)		<95%	>95% en <105%	> 105%	%	104%	105%	102%	103%	107%				
1	Structurele exploitatie ruimte (na inzet reserves) (als % baten) (BBV)	>0%	=0%	<0%	%	1,3%	1,0%	3,1%	-2,0%	-1,0%	0,7%	0,2%	0,4%	0,8%
2	Verschil jaarrekening en primaire begroting (voor inzet reserves) (% baten)	<5% en >-5%		>5% en <-5%	%	-8%	1%	1%	7%					
SCHULDPOSITIE														
1	Netto schuld quote (BBV)	<90%	>90% en <130%	>130%	%	104%	82%	83%	74%	78%	79%			
2	Netto schuld quote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) (BBV)	<90%	>90% en <130%	>130%	%				54%	51%	46%			
3	Debt ratio	<50%	>50% en <80%	>80%	%	68%	69%	67%	64%					
4	Netto schuld per inwoner				abs	3.226	3.184	3.085	2.851					
WEERSTANDSVERMOGEN														
1	Weerstandratio	>1,0	=1,0	<1,0	abs	1,1	pm	1,0	1,0	1,0	1,0			
3	Solvabiliteit (BBV)	>50%	>20% en <50%	<20%	%	28%	26%	28%	31%	31%	31%			
4	Grondexploitatie (BBV) (voorraden/totale baten voor inzet reserves)	<20%	>20% en <35%	>35%	%	71%	36%	40%	39%	36%	33%			